

Toimintaa ja tekemistä erityislapsiryhmälle

Saija Lettosilta

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Toimintaa ja tekemistä erityislapsiryhmälle

Saija Lettosilta
Sairaanhoitaja AMK
Opinnäytetyö
Maaliskuu 2019

Toimintaa ja tekemistä erityislapsiryhmälle

Vuosi 2019

Sivumäärä 311

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää 12 tapaamiskertaa erityislapsiryhmälle Porvoon perheneuvolassa keväällä 2018. Tavoitteina oli, että lapset saavat tapaamiskertojen aikana onnistumisen kokemuksia, kehitysvaiheeseen sopivaa tekemistä ja kokevat ilon tunteita. Lisäksi tavoitteena oli, että lapset saavat kehitysvaiheensa mukaista tukea.

Porvoon perheneuvola tarjosi lapsien vanhemmille tarkoitetun ryhmätoiminnan aikana perheen lapsille ohjattua hoitoa ja toimintaa. Lapsiryhmään tuli 10 erityislasta. Lasten ikä vaihteli 2-12 vuoden välillä. Lapset toimivat ryhmässä pääsääntöisesti yhdessä, mutta tarpeen vaatiessa ryhmä jaettiin kahtia. Kaikki työskentelivät kuitenkin samojen aiheiden parissa. Nuorimmat lapset tekivät tapaamisien aikana helpompia ja vanhemmat monimutkaisempia tehtäviä.

Lapsiryhmän teema oli merenalainen maailma läpi koko kevään. Ryhmä aloitettiin ja lopetettiin aina samalla tavalla. Tapaamiskerroilla askarrettiin, pelailtiin ja leikittiin. Tekeminen ja toiminta oli monipuolista. Lasten kokemuksista kerättiin palautetta lapsilta ja heidän vanhemmiltaan suullisesti ja palautelomakkeen avulla. Saadut vastaukset raportoitiin taulukossa frekvensseinä. Tapaamiskerrat tuottivat lapsille iloa ja tekemistä. Lapset tutustuivat uusiin ihmisiin, oppivat toimimaan paremmin ryhmässä ja saivat ryhmästä itselleen uusia kavereita. Jatkossakin tällainen erityislapsille suunnattu ryhmä olisi hyödyllistä järjestää. Erityislapset tarvitsevat arkeensa enemmän positiivisia kokemuksia ja mahdollisuuksia tutustua uusiin ihmisiin. Kantavaksi teemaksi voisi ottaa jonkin luovan kokonaisuuden kuten taiteen.

Saija Lettosilta

Activities for a group of Children with Special Needs

Year 2019

Pages

311

The purpose of this functional thesis was to arrange 12 meetings for children with special needs at the Child Guidance Service of Porvoo during the spring of 2018. The objective of the meetings was that the children would get experiences of success, suitable things to do for their development stage and feelings of joy. The other goal was to give the children support suitable for their development stage.

The Child Guidance Service of Porvoo offered the children`s parents group activities while the children received childcare and guided structured activities. The group of children consisted of 10 children with special needs between the age of 2 and 12 years. The children worked in the group mainly together, but when needed the group was divided in half. Everyone worked amongst the same subjects. The younger children had easier tasks than the older children.

The theme for the group was the underwater world. The meetings had a similar pattern. The meetings started with a gathering in a circle and ended with a story. During the meetings the children made crafts and played games. The activities were versatile. The children and their parents gave feedback both orally and in writing. The received answers were reported in a chart. The meetings gave the children joy and things to do. The children learned how to work better in a group and made new friends. It would be useful to arrange a group like this for children with special needs in the future, too. The theme could for example be creative arts. Children with special needs need positive experiences and opportunities to meet new people.

Keywords: Child with Special Needs, play, story

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet.....	7
3	Erytislapsi suomessa.....	7
4	Leikin merkitys lapsen elämässä.....	8
4.1	Leikin tärkeys lapsen elämässä.....	8
4.2	Pieni lapsi oppii leikkimällä	8
4.3	Esikoulu- ja kouluikäisen kehityksen tukeminen leikin avulla	9
5	Satuja eri-ikäisille lapsille	10
6	Toiminnallinen opinnäytetyö	10
7	Merenalaisen maailman suunnittelu ja toteutus erityislapsiryhmän tapaamisissa.....	11
7.1	Toimintaympäristön kuvaus	12
7.2	Riskianalyysi ja riskienhallinta suunnitelma.....	12
7.3	Lapsiryhmän tapaamiskertojen kuvaukset.....	14
7.4	Aineiston keruu ja analyysi.....	18
7.5	Tavoitteiden saavuttaminen	19
8	Pohdinta.....	20
8.1	Tavoitteiden tarkastelu	20
8.2	Luotettavuuskysymykset.....	22
8.3	Eettiset kysymykset	23
	Lähteet	24
	Taulukot	27
	Liitteet.....	28

1 Johdanto

Erityistä tukea tarvitseva lapsi, saa usein paljon negatiivista palautetta osakseen. Lasta usein kielletään tekemästä erilaisia asioita ja päivä voi kulua kuunnellen aikuisten komentamista. Erityislapselle olisi tärkeää antaa positiivista palautetta ja onnistumisen tuntemuksia. Esimerkiksi onnistumista voitaisiin palkita tarralla tai jollakin yhteisellä tavoitteella. Lapsen kanssa olisi tärkeää käydä lävitse epäonnistumisia ja antaa palaute rakentavasti niin, että lapsi ymmärtää. Lapsen kanssa tulisi myös muistaa, että jokainen on yksilö. Jokin toimintamalli voi toimia yhdelle, mutta toiselle se voi olla täysi katastrofi. Arjentelemissä annamme helposti pelkkää negatiivista palautetta ei-toivotusta käyttäytymisestä sekä erilaisista epäonnistumisista. Kehityksen kannalta lapsen on kuitenkin tärkeää saada myös onnistumisia ja ilon tunteita joka päiväiseen elämään. (Adhd -liitto 2019.) Suomessa erityistä tukea tarvitsevia lapsia oli vuonna 2017 yhteensä 43124 (Tilastokeskus 2018).

Tämä opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä Porvoon perheneuvolan Ihmeelliset vuodet -ryhmän rinnalla. Ihmeelliset vuodet -ohjelma on yhdysvaltalaisen psykologi professori Carolyn Webster-Strattonin kehittämä ryhmään perustuva ohjausmenetelmä. Kohderyhmänä on 2-12 vuotiaiden käyttöhäiriöisten lasten vanhemmat ja lasten parissa työskentelevät ammattilaiset. Ohjelmassa edistetään myönteistä ilmapiiriä ja kasvatukseen menetelmiä, sekä autetaan lasten kanssa toimivia aikuisia käsittelemään lasten käyttöhäiriöitä. (Ihmeelliset vuodet 2018.) Perheneuvolalla ilmeni tarve lapsiryhmään, jossa ideana oli tarjota vanhemmille lastenhoitoapua, vanhempien osallistuessa Ihmeelliset vuodet ryhmään. Opinnäytetyö on toteutettu Porvoon Laurea ammattikorkeakoulussa ja Porvoon perheneuvola on toiminut työelämän yhteistyökumppanina.

Tarkoituksena oli järjestää ryhmään osallistuvien vanhempien erityislapsille oma ryhmä, jossa keskitytään lapsien positiivisten kokemusten saamiseen sekä ilon tuottamiseen. Ryhmä koostui kaksitoista kertaa Porvoon perheneuvolan järjestämissä tiloissa kevään 2018 aikana. Järjestettävään lasten ryhmään osallistui vaihtelevasti noin 10 erityislasta, joiden käyttöhäiriöiden taustalla on erilaisia tekijöitä. Keskenään ryhmään osallistuvat lapset olivat hyvin erilaisia. Osa lapsista oli hiljaisia ja yleisesti käytökseltään rauhallisia, kun taas osan oli vaikeampi keskittyä ja esimerkiksi kuunnella ohjeita. Ensimmäisen tapaamiskerran jälkeen lapset myös villitsivät toisiaan ja alkoivat tutustua meihin ohjaajiin sekä sen myötä testaamaan meidän kykyämme hallita tilanteita ja asettaa ryhmässä rajoja. Järjestetyssä ryhmässä lapsien käytös korostui usein ryhmäpaineen edesauttamana. Taustoiltaan ryhmään osallistuneet lapset olivat kuitenkin hyvin erilaisia. Mukana oli sisaruksia ja perheiden yksittäisiä lapsia.

2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä lasten hyvinvointia ja tukea heidän vuorovaikutustaitojaan ryhmätoiminnassa. Tavoitteena oli tuottaa lapsille iloa ja tekemistä 12 tapaamiskertana. Tavoitteena oli myös tukea heitä eri kehitysvaiheiden mukaisesti, huomioiden laaja ikä- ja kauma ryhmän sisällä.

3 Erityislapsi suomessa

Tässä opinnäytetyössä erityislapsella tarkoitetaan erityistä tukea tarvitsevaa lasta ja molempia termejä on käytetty toistensa synonyymeinä. Suomessa erityislapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä. Määritelmä perustuu erilaisiin syihin ja tuen tarpeeseen. Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014 3§) on määritelty, ketä voidaan sanoa erityistä tukea tarvitseväksi lapseksi tai nuoreksi. Tällaisia syitä voi olla erilaisia tai yhdellä henkilöllä niitä voi olla useita. Esimerkiksi syynä lapsen erityisyyteen voi olla psyykinen tai kognitiivinen sairaus tai vamma. Lapsen kasvuolosuhteet voivat olla hänelle haitallisia tai vaarantaa kehitystä ja terveyttä. Lapsi voi myös omalla toiminnallaan, kuten päihteiden käyttö, vaarantaa kehitystään ja terveyttään. Lisäksi lapsella voi olla hankaluuksia hakea tai saada erilaisia lapselle kuuluvia sosiaali- ja terveysalan palveluita. (THL 2018.)

Suomessa käytetään hyvin yleisesti myös erityistä tukea tarvitsevaa lapsi -termiä rinnakkain vammaisen lapsen kanssa. Varhaiskasvatuksessa ja koulumaailmassa usein erotellaan vammaisen lapsi ja erityistä tukea tarvitseva lapsi -termit toisistaan. Tuen tarve voi kuitenkin johtua monesta eri tekijästä ja ne voivat olla joko synnynnäisiä tai seurausta jostakin onnettomuudesta tai sairaudesta. Erityyppisistä määritelmistä huolimatta, jokaisella on oikeus tasa-arvoiseen elämään ja kohteluun. Jokainen lapsi tarvitsee itsetuntoa lisäävää ja terveyttä edistävää kasvatusta. Erityislapsen kasvatuksessa on painotettava yhteenkuuluvuutta muihin ikätovereihin, jotta lapsi ymmärtää kasvaessaan kelpaavansa juuri sellaisena kuin on yhteiskuntamme jäseneksi. Lapselle tärkeitä kokemuksia ovat onnistumisen ja menestyksen tuntemukset, joihin liittyy myös vahvasti asioiden hallinnan tuntemukset. Lapsi haluaa osata ja onnistua itsenäisesti aikuisten tuella. (Hujala 2011, 6-13.)

Vuonna 2017 Suomessa peruskoulun oppilaista erityistä tukea sai 43124, joista tyttöjä oli 12699 ja poikia 30455. Prosentuaalinen osuus koko vuoden 2017 peruskoulun oppilaista erityistä tukea sai 7,7%. Yhteensä peruskoulussa oppilaita kyseisenä vuonna oli 556742. Tehostettua tukea vuonna 2017 peruskoulun oppilaista sai 54280 ja tehostettua tai erityistä tukea peruskoulun oppilaista sai 97404. (Tilastokeskus 2018.)

4 Leikin merkitys lapsen elämässä

Leikillä on suuri merkitys lapsen kasvussa ja kehityksessä. Sillä on merkitystä lapsen kasvatuskäytännöissä, kuntoutuksessa ja arvioinnissa. Leikki liittyy vahvasti lapsen eri kehitysvaiheisiin ja sillä on merkitystä lapsen normaalin kasvun kannalta. Leikki on lapsille myös väline kommunikoida toisten lapsien kanssa sekä luoda ystävyysuhteita. Aikuisen valitessa leikkivälineitä, on huomioitava niiden sopivuus lapsen kehitysvaiheen mukaisesti ja ohjata lasta tällä tavoin leikissä oikeaan suuntaan. (From 2010, 79.)

4.1 Leikin tärkeys lapsen elämässä

Leikkiminen on lapselle väline käsitellä erilaisia elämässä vastaan tulevia asioita. Silloin kun lapsi kokee jotain uutta, merkityksellistä ja tärkeää, on luonnollista, että siitä tulee osa lapsen leikkiä. Leikkiminen ja erilaiset leikit, mahdollistavat lapselle uusia ulottuvuuksia. Lapsi uskaltaa ja osaa silloin mitä tahansa ja siirtyy tällöin luontevasti kuvitteelliseen maailmaan ja sieltä myös takaisin. Ideat erilaisiin leikkeihin syntyvät omien elämysten, kokemusten, tiedon ja mielikuvituksen pohjalta. Erilaiset roolit ovat myös leikeissä tärkeitä. Lapsi pääsee kokeilemaan erilaisia asioita ja tutustumaan niihin, esimerkiksi lääkärileikeissä. Leikkiminen on lapselle tapa käsitellä omia tunteitaan, kuten pelkoa, jännitystä, iloa ja surua. Jos esimerkiksi lapsi sairastuu, on hänen helpompi käsitellä asioita leikin kautta. Leikki auttaa järjestämään ajatuksia ja saa lapsen ymmärtämään paremmin asioita. (Lastentalo 2018.)

Traumaattisten ja mieleen painuneiden tapahtumien jälkeen lapsi voi menettää taitonsa leikkiä ja käsitellä asioita leikin kautta. Jatkuva pelko voi aiheuttaa lapselle leikkiin hankaluutta ja normaalissa tilanteessa kasvavasta lapsesta poiketen, lapsi ei uskalla tuoda esiin kaikkia tunteuksiaan leikin avulla. Leikkiminen luo lapselle polun mielikuvituksen maailmaan. Vaikeissa elämän olosuhteissa kuten esimerkiksi sota- tai perheväkivaltatilanteissa leikkiminen voi muodostua lapselle selviytymiskeinoksi. (Känkänen 2013, 68-70.)

Kasvaakseen ja kehittyäkseen lapsen kuuluu leikkiä. Lapset leikkivät ympäri maailmaa, myös erilaisissa kasvuolosuhteissa. Omaehtoisesti ja keskittyneenä leikkinyt lapsi on usein aikuisena tasapainoisempi ja uutterampi kuin sellaiset lapset, jotka eivät ole saaneet leikkiä tällaisissa olosuhteissa. Lapsien on itse usein hankalaa määrittää tarkasti, mitä leikki heille tarkoittaa. Useimmat lapset ajattelevat leikin olevan kivaa tekemistä. Lapsi saattaa siis ymmärtää leikin joskus varsin eri tavalla kuin aikuinen sen voi mieltää. (Tähtinen 2013, 10, 41.)

4.2 Pieni lapsi oppii leikkimällä

Leikki-ikäinen on peloton, innostava ja elämänjanoinen. Tässä iässä tyypillistä on kokeilla erilaisia luotuja rajoja, kuten lelun vieminen pienemmältä lapselta ilman lupaa. Leikki-iässä lapsen mielikuvitus on rikkaimmillaan sekä halu kyetä tekemään asioita antaa mahdollisuuksia moneen. Leikki-iässä lapset tyypillisesti uskovat omaan osaamiseensa. Itsetunto ja omatunto

ovat tärkeässä roolissa tässä ikävaiheessa. Lapset kasvattavat itsetuntoaan erilaisten kokeilujen ja onnistumisien kautta sekä opettelevat pettymään ja epäonnistumaan. Omatunto kasvaa sen myötä, kun opitaan erottamaan oikea väärästä. Omatunnon kautta opitaan syyllisyyttä sekä myötätuntoa toista kohtaan. Lapsi oppii ymmärtämään toisen tunteita ja vääryyden seurauksia myös toiselle. On tärkeää, että lapsen käsitys hänestä itsestään vahvistuu, jotta hänestä voi kehittyä tyytyväinen ja tasapainoinen leikki-ikä ohittanut lapsi. (Suomalainen 2011.)

Leikki-ikäiselle tyypillisiä leikkejä ovat erilaiset roolileikit, pelit, sääntöleikit, musiikkileikit sekä luovuutta ja mielikuvitusta rikastuttavat leikit. Tyypillisimpiä roolileikkejä ovat arjessa vastaan tulleet tilanteet kuten lääkäri- ja kauppa-leikki. Roolileikit antavat leikki-ikäiselle mahdollisuuden pohtia asioita, jotka ovat jääneet askarruttamaan mieleen esimerkiksi lääkärintarkastuksesta. Lapsi opettelee leikkiessään käsittelemään tunteitaan, luomaan sosiaalisia suhteita ja ymmärtämään aikuisten maailmaa lastensilmien. Sääntöleikit antavat lapselle mahdollisuuden opetella noudattamaan erilaisia yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. Musiikki innostaa lapsia leikki-ikässä. Se saa lapset laulamaan, soittamaan ja tanssimaan. Lapset ovat kiinnostuneita usein musiikista monipuolisesti ja erityisesti entuudestaan tutut laulut usein laulattavat, mutta lapsilla on tuossa iässä myös mielenkiintoa opetella uusia. (KERSANET 2018.)

Lapsi oppii leikki-ikässä myös seksuaalisuudestaan. Seksuaalisuuteen kuten omaan sukupuoleen sekä yleisiin normeihin liittyvät asiat kiinnostavat ja lapset kokeilevat erilaisia rajoja. Esimerkiksi leikki-ikässä lapsi alkaa ymmärtämään, että julkinen alastomuus tai intiimialueiden koskettelu julkisesti ei ole yleisesti suotavaa. Lapset oppivat näitäkin asioita useimmiten leikkien kautta ja avustuksella. Tyypillisimpiä seksuaalisuuteen liittyviä leikkejä ovat yleensä ne, kun lapset leikkivät ”isää ja äitiä” tai erilaisia lääkärileikkejä. (Väestöliitto 2014.)

4.3 Esikoulu- ja kouluikäisen kehityksen tukeminen leikin avulla

Esikoulu- ja alakoulun alemmilla luokilla lapsi on kehityksessään siinä vaiheessa, että hän oppii tai on jo oppinut esimerkiksi potkimaan palloa, hyppimään narua, uimaan sekä ajamaan polkupyörällä. Vaikka lapsi alkaa olla jo hyvin taidokas, on hän vielä pieni ja tarvitsee paljon aikuisten ohjeistusta ja tukea kasvussaan ja kehityksessään. Usein kouluun siirtyessään niin sanottu lapsen pyöreys alkaa hävitä ja lapsesta kasvaa entistä itsenäisempi yksilö. Lapsen on kuitenkin vaikea vielä hahmottaa etäisyyksiä sekä erottaa oikea vasemmasta. Tässä kehityksen vaiheessa lapsi osaa jo ottaa huomioon paremmin toiset ja huomioi myös näiden tunteita ja sopeutuu paremmin erilaisiin tilanteisiin. Koti on lapselle tärkeä paikka, jossa opetella erilaisten tunteiden käsittelyä ja suhtautumista ristiriitatilanteisiin. Tyypillistä myös on, että tytöt ja pojat löytävät pääsääntöisesti kaverit oman sukupuolen edustajista. Pojat ovat enemmän ryhmässä, kun taas tytöt löytävät muutaman hyvän ystävän, joiden kanssa aikaa vieteään. (KERSANET 2018.)

Kouluiässä lapsi on hyvin herkässä kehitysvaiheessa ja lapsi kasvaa paljon psyykkisesti, sosiaalisesti sekä fyysisesti. Lapsi oppii vaivattomammin ja on yleensä myös halukas oppimaan. Tiedonjano ympäröivästä maailmasta innostaa lapsia. Lapsi on tässä iässä yleensä hyvin kokeilunhaluinen ja rohkeakin. Lapsen kiinnostus ja oppimisenhalu ajaa monen tässä vaiheessa erilaisen harrastusten pariin. Toisaalta pitkäjänteisyys voi olla vielä heikkoa ja harrastusten kokeilut voivat jäädä lyhyehköiksi. Kaverien merkitys on suuri. On tärkeää löytää ihmisiä, joilla on samoja kiinnostuksen kohteita ja yhteisiä mieltymyksiä. Tässä iässä myös seurustelu voi tulla mukaan ja lapsi opettelee näin kertomaan tunteistaan toiselle. Kiusaaminen vaikuttaa negatiivisesti itsetuntoon ja asettaa haasteita lapsen tasapainoiselle kehitykselle. Koululaisella on kova halu pärjätä, olla mukana ja osata erilaisia asioita. Jossakin asiassa halutaan olla erityisen hyviä. Aikuisen on tärkeää tasapainottaa lapsen halua olla paras. (Väestöliitto 2018.)

5 Satuja eri-ikäisille lapsille

Lapselle on tärkeää kuulla satuja, esimerkiksi iltasatu päivän päätteeksi on monen perheen iltarutiineihin kuuluva osa. Rutiinit tuovat turvaa lapsen arkeen. Satuhetki auttaa lasta rauhoittumaan ja lisää esimerkiksi vanhemman ja lapsen välistä läheisyyttä. Lapsi oppii satujen kautta ymmärtämään maailmaa uudella tavalla. Se antaa lapselle mahdollisuuden eläytyä mielikuvitusmaailmaan ja kannustaa lasta empatian tunteisiin, ymmärtämään toisia ja antaa erilaisia ratkaisukeinoja hankalaltakin tuntuviin tilanteisiin. Samoin kuin leikit, niin sadutkin auttavat lasta käsittelemään erilaisia tunteita ja kokemuksia. (Suomen mielenterveysseura 2018.)

Erilaiset sadut tukevat lapsen kielellistä kehitystä ja rikastuttavat mielikuvitusta. Sadut antavat mahdollisuuden oppia keskittymään ja rauhoittumaan. Lapsen on hyvä tutustua kirjoihin vanhemman avustuksella ja esimerkiksi niin, että vanhempi lukee lapselle satuja. On kuitenkin tärkeää myös, että lapsi saa tutustua kirjoihin yksin ja rauhassa. Kuvien selaaminen ja kirjaan tutustuminen auttaa lasta kehittymään. Kirjat ja sadut mielletään usein juuri rauhoittumiseen, mutta niitä ei tulisi käyttää ainoastaan keinona rauhoittua. Satuhetki voi olla myös aktiivista toimintaa esimerkiksi laulujen ja lorujen muodossa. Satuja ei tulisi lukea aina vain pelkän lukemisen ilosta vaan niissä olisi tärkeää huomioida lapsen mielenkiinnon kohteet ja ottaa lasta enemmän mukaan satuiluun. Lukiessa on tärkeää, että vanhempi tai muu aikuinen eläytyy lukemiseen niin, että lapsi tempautuu tarinaan. Aikuisen tulisi myös antaa tilaa lapsen kysymyksille ja kommenteille. Kirjassa käsiteltävästä aiheesta olisi myös hyvä keskustella, jos se herättää kysymyksiä ja mietteitä lapsen mielessä. (Ruokonen & Rusanen 2009, 40-43.)

6 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisella opinnäytetyöllä tarkoitetaan ammattikorkeakoulussa tehtävää opinnäytetyötä, johon liittyy työelämän edustajan tarjoama mahdollisuus opinnäytetyön tekemisestä yhteistyössä työelämäedustajiston kanssa. Opinnäytetyön tuotoksena voi olla esimerkiksi

video, opas, tapahtuma tai ohje. Toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyy aina jonkinlainen tuotos. Toiminnallinen opinnäytetyö antaa mahdollisuuden opiskelijalle harjoitella tiimityöskentelyä, kehittää tietopohjaa ja antaa mahdollisuuksia päättelylle ja ongelmanratkaisutaidoille. (Salminen-Tuomaala 2019.)

Projekti voi olla hyvin monimuotoinen. Niitä toteutetaan hyvin erilaisista lähtökohdista ja tarkoituksista. Projektilla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä kertaluontoista ja tavoitteellista kokonaisuutta. Jokainen projekti on yksilöllinen ja sen tekijöilleen ainutkertainen. Projekti tarvitsee aina etukäteen sovitut tavoitteet ja tarkoituksen. Projektin toteutuksessa voidaan tavoitella tiettyä toimintamallia tai pyritään luomaan jotakin uutta. Hyvän projektin perustana on tarkka ja pitävä suunnitelma. Itsessään projekti tarvitsee ympärilleen sitoutuneen ja motivoituneen ryhmän. Pituudeltaan projektit voivat olla eripituisia. Yksi projekti voi olla kestoltaan viikosta useampaan vuoteen. (Paasivaara, Suhonen & Nikkilä 2008, 7-10.)

Projekti käynnistetään yleensä johonkin tarpeeseen. Esimerkiksi halutaan kehittää jotakin uutta tai muuttaa vanhoja toimintatapoja. Projekti voi olla myös perustana kehittämistyölle. Projekteja voidaan luokitella toiminnan luonteen mukaan. Projekti koostuu neljästä eri osuudesta: valmistelusta, suunnittelusta, toteuttamisesta ja projektin päättämisestä. Projektin toteuttajana toimii projektiorganisaatio. Organisaatio muodostuu projektihenkilöstöstä ja käytettävistä muista resursseista. Projektiin osallistuva henkilöstön persoonaa ja omaa osaamista hyödynnetään projektin etenemisessä ja työnjaossa projektin sisällä. (Mäntyneva 2016, 9-20.)

7 Merenalaisen maailman suunnittelu ja toteutus erityislapsiryhmän tapaamisissa

Lapsiryhmän tarve ilmeni Porvoon perheneuvolassa, kun vanhemmat tulisivat osallistumaan Ihmeelliset vuodet -ryhmätoimintaan. Lapsiryhmän toteutusta lähdettiin suunnittelemaan opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteiden pohjalta. Perheneuvolan toiveet ja tarpeet huomioitiin niin, että ennen ryhmän varsinaista suunnittelua asiasta käytiin keskusteluja perheneuvolan yhteyshenkilön kanssa. Tulevasta ryhmästä saatiin tietoja kuten lasten ikähaarukka, kaksikielisyys, todennäköinen lukumäärä sekä käytössä olevat tilat ja alustavat resurssit.

Lapsiryhmä kokoontui helmi-toukokuussa 2018 yhteensä 12 kertaa. Jokainen kerta oli erilainen ja suunniteltua ohjelmaa jouduttiin välillä muokkaamaan eteen tulleiden tilanteiden vuoksi. Suunniteltu ohjelma toteutui pääpiirteittäin tapaamiskerroilla. Mukana oli myös sellaisia tapaamisia, joihin lapsia tulikin ennakkotietoa huomattavasti vähemmän paikalle. Jokainen tapaamiskerta oli kuitenkin omalla laillaan onnistunut ja jokaisessa oli arvokkaita ja opettavaisia kohtaamisia.

7.1 Toimintaympäristön kuvaus

Perheneuvola tarjoaa Porvoossa tukea 0-18 vuotiaille ja heidän perheilleen elämän eri tilanteissa. Perheneuvolaan voi ottaa yhteyttä esimerkiksi käytöshäiriötilanteissa, perheen mahdollisissa erotilanteissa, ongelmien ilmetessä koulussa tai päiväkodissa, jatkuviissa ristiriitilanteissa kotona tai muunlaisissa ongelmissa, jotka aiheuttavat huolta ja murhetta. Palvelu on vapaaehtoista, luotettavaa ja käyttäjälleen maksutonta. Perheneuvolan palveluihin kuuluu esimerkiksi erilaiset vertaistukiryhmät, ohjaus, yksilö-, pari- ja perhetapaamiset sekä verkostopalvelut. Perheneuvola tarjoaa myös konsultaatiota ja koulutusta yhteistyötahoilleen. (Porvoon kaupunki 2019.)

Tällä hetkellä Porvoon perheneuvola sijaitsee Taidetehtaankadulla, mutta opinnäytetyön projektiosuuden toteutushetkellä perheneuvola oli WSOY talossa, Linnankoskenkadulla Porvoossa. Lasten ryhmällä oli käytössä WSOY talon yläkerrassa sijaitsevat tilat, jossa toimi päiväikaan työttömien pajatoiminta. Käytössämme oli kaksi huonetta, joiden välillä oli pitkä käytävä. Toisessa huoneessa oli käytössämme pitkä pöytä sekä jääkaappi eväiden säilyttämistä varten. Tilaa oli hyvin askarteluille ja leikille. Välillä käytimme myös lisäksi kolmatta huonetta, jossa oli nojatuoleja ja televisio. Kolmas huone oli sopiva rauhoittumiselle ja satuhetkelle. Käytimme huoneita hyödyksi myös ryhmätoiminnassa esimerkiksi silloin kun näimme tarpeelliseksi jakaa lapsia pienempiin ryhmiin.

Lapset olivat mukana toiminnan suunnittelussa niin, että heidän toiveitaan ja ajatuksiaan kuunneltiin. Toiminta yritettiin mieltää jokaiselle sopivaksi, vaikka ikäjakauma oli suuri. Ryhmässä oli mukana sisarusia, jolloin vanhemmat sisarukset usein olivat nuorempien tukena ja apuna. Halusimme kuitenkin keskittyä siihen, että jokainen sai osallistua ryhmään omana itsenään ilman huolta toisesta, joten esimerkiksi askarteluissa pyrimme ohjaajina tukemaan nuorempia osallistujia, jotta isosisarukset saivat keskittyä enemmän omaan tekemiseen. Ryhmän sisällä syntyi uusia kaverisuhteita ja lapset kiinnostuivat tietämään toistensa harrastuksista ja vapaa-ajasta. Ryhmä oli myös kaksikielinen ja lapset olivat hyvin kiinnostuneita toisesta kotimaisesta kielestä. 12 tapaamiskertana ryhmästä muodostui tiivis, yhtäpitävä ryhmä.

7.2 Riskianalyysi ja riskienhallinta suunnitelma

Riskien hallinnalla pyritään ennaltaehkäisemään mahdollisia eteen tulevia riskejä. Projektin kulkuun liittyy aina riskejä, pienempiä sekä suurempia. Riskien hallinnalla tarkoitetaan sitä, että etukäteen pyritään miettimään, mitä tulevaisuudessa voi tulla eteen. Riskit ovat ei toivottuja asiatilanteita kuten epäonnistumisia tai taloudellisia tappioita. Riskit ovat epätietoisuutta tulevasta, jota on mahdotonta etukäteen ennustaa toteutuvaksi. Riskit tulee kuitenkin tunnistaa etukäteen, jotta niihin osataan varautua ennalta ja käytettävissä on mahdollinen varasuunnitelma. On tärkeää pystyä nimeämään ja tunnistamaan riskit etukäteen. Riskejä tulee etukäteen myös analysoida ja arvioida. On pohdittava, kuinka suuria riskejä on valmis

ottamaan ja millaisia projekti kestää. Vastoinkäymisistä on otettava opikseen ja huomioitava ne uudella tavalla mahdollisissa tulevilla projekteissa. (Viirkorpi 2000, 35-37.)

SWOT -analyysi eli nelikenttäanalyysi on yksi käytetyin riskien analysointimenetelmä. Siinä nimensä mukaisesti tehdään nelikenttäjaottelu mahdollisille riskeille. Nelikenttään luetellaan mahdolliset vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. SWOT -analyysin avulla pystytään miettimään sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä, jotka tuovat projektiin tai organisaatioon positiivisia tai negatiivisia asioita. Analyysin voi tehdä joko yksittäin tai ryhmässä. Kartoitusta voidaan tehdä joko yksittäisestä henkilöstä tai suuremmasta kokonaisuudesta kuten projektin riskeistä. (Suomen riskienhallintayhdistys 2019.)

Opinnäytetyön toteuttamiseen liittyviä mahdollisia riskejä olivat (taulukko 1) ryhmän suuri ikäjakauma, kaksikielisyys ja siihen liittyvät kommunikaatio-ongelmat ryhmään osallistuvien lapsien keskuudessa sekä ohjaajan ja lapsen välillä. Ohjelman toteuttamisessa jouduimme välillä soveltamaan suunniteltua ohjelmaa, kun joku ohjaajista oli sairastunut tai lapsia tulikin tapaamiseen suunniteltua vähemmän.

Ryhmän vahvuuksia toisaalta ovat myös se, että ryhmän sisällä on suuri ikäjakauma. Se tuo toki haastetta kaikille sopivan toiminnan kehittämisessä ja keksimisessä. Tämän opinnäytetyön toiminnallisen osuuden vahvuutena on myös se, että meillä on valmis lapsiryhmä, eikä osallistujia tarvitse yrittää haalia esimerkiksi mainonnan avulla. Aikuisia ohjaajia meillä oli riittävästi ja jokaisella oli mahdollisuus tuoda omaa persoonaa sekä omaa osaamistaan ryhmään ja sen toimintaan. Päävastuu ohjelman kehittämisestä oli minulla, mutta sain tarvittaessa apua ja tukea myös muilta ohjaajilta.

<p>VAHVUUDET:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Valmis lapsiryhmä -Useampi tapaamiskerta -> ryhmä tulee tutuksi -Samat ohjaajat ja samat lapset läpi kevään -Sisällöllistä ideointiapua saatavilla -Tapaamiskertojen yhtenäisyys -Aikaisempi kokemus lastenparissa 	<p>HEIKKOUEDET:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kiireinen kevät -> paljon muutakin tekemistä -Käytettävissä oleva tila ei suunniteltu lasten tarpeisiin
<p>MAHDOLLISUUDET:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Heterogeeninen ryhmä -Sisällön suunnittelussa ”vapaat kädet” 	<p>UHAT:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kielimuuri -Ohjaajien sairastuminen -Sisällön ideointiongelmia -Jyrkät rappuset -Tilan ovi ei lukittava sisäpuolelta -Tilassa työkaluja esillä esim. paperileikkuri

Taulukko 1 SWOT -analyysi lasten ohjelmalle

Ryhmän toteutuksessa oli otettava huomioon, että lapsia oli useita ja tila oli lokeroinen. Rappukäytävään vievää ovea oli mahdotonta lukita kokonaan, koska oven lukko oli avattavissa sisäpuolelta ilman avainta. Lapsilla oli vaara pudota jyrkkiin rappusiin, joten ovea oli koko ajan pidettävä silmällä. Käytettävissä ollut tilaa ei ollut suunniteltu lapsiryhmälle vaan aikuisten työtoimintaan. Huoneissa oli työkaluja esimerkiksi vasaroita ja paperileikkuri. Lapsille asetettiin selkeät rajat, mitkä huoneet kuuluvat meidän käyttöömmä ja mihin ei saa mennä. Jokaista lasta tuli kuitenkin tarkkailla, jotta yhteisistä pelisäännöistä pidettiin kiinni.

7.3 Lapsiryhmän tapaamiskertojen kuvaukset

Opinnäytetyön toiminnallisena osuutena oli tarkoitus järjestää lapsille oma ryhmä Porvoon perheneuvolalla järjestettävän Ihmeelliset vuodet vanhempainryhmän rinnalle. Ryhmä koontui pääsääntöisesti joka keskiviikko - samaan aikaan kuin aikuisten ihmeelliset vuodet ryhmä. Ryhmä koostui siis lapsista, joiden vanhemmat osallistuvat perheneuvolan järjestämään ryhmään. Ryhmään lapsia osallistui noin 10 lasta vaihdellen viikkojen aikana. Ikäkauma oli 2-12 vuotta. Ryhmän varsinainen suunnittelu alkoi tammikuussa 2018 ja tapaamiset alkoivat jo heti helmikuussa. Ohjelma pyrittiin suunnittelemaan niin, että jokainen ryhmään osallistuva lapsi voitiin kohdata yksilönä ja hänen tarpeisiinsa voitiin vastata. Sisältö perustui leikkeihin ja satuihin, joilla on suuri merkitys lasten kehityksen kannalta. Toimintaan suunniteltiin askartelua, leikkejä, kilpailuja ja tilaa annettiin myös lasten toiveille. Koko kevään kantavaksi teemaksi muodostui ”merenalainen maailma”, joka oli yhdessä lasten kanssa mielletty teema. Teeman oli tarkoitus näkyä esimerkiksi askarteluissa ja saduissa.

Suunnittelin ryhmän ohjelman opinnäytetyöni pohjana. Kanssani ryhmää oli ohjaamassa Porvoon perheneuvolan psykologiopiskelija, perheneuvolan palkkaama ulkopuolinen lastenhoitaja

sekä Laurean toinen sairaanhoitajaopiskelija, joka ryhmään osallistumalla täydensi omia opintojaan.

Jokainen tapaamiskerta oli toteutumisrungoltaan samanlainen. Ensin odotettiin kaikki lapset saapuvaksi paikalle, jonka jälkeen siirryttiin alkupiiriin. Alkupiirissä käytiin läpi mieltä painavat asiat ja viimeaikaiset kuulumiset. Lisäksi kerrottiin lapsille, mitä tällä tapaamiskerralla oli tarkoitus tehdä. Alkupiiristä siirryttiin päivän yhteiseen suunniteltuun aktiviteettiin. Ohjattu toiminta jatkui aina välipalaan asti. Välipalan jälkeen lapsilla oli aikaa vapaalle leikille ja pelaamiselle. Aikuiset puuhastelivat yhdessä lasten kanssa, esimerkiksi pelaillen ja leikkien. Vapaan leikkihetken jälkeen kokoontuttiin vielä rauhoittumaan yhteiseen satuhetkeen ennen kotiin lähtöä. Jokainen tapaamiskerta oli suunniteltu etukäteen.

Tapaamiskerroilla leikittiin, pelailtiin, tanssittiin, jumpattiin ja askarreltiin (liite 1 & liite 2). Jokainen kerta oli erilainen, vaikka perusrunko pysyi samana. Haasteita lapsiryhmän toteuttamiseen toi kevään aikana tullut epävarmuus osallistujamäärästä jokaiselle tapaamiskerralle. Seuraavaa tapaamista oli haastava suunnitella etukäteen, kun ei pystynyt ennakoimaan osallistuvien lasten lukumäärää. Ohjelma pyrittiin suunnittelemaan aina edellisellä viikolla valmiiksi seuraavaa kertaa varten, joskus jo muutaman viikon eteenpäin. Porvoon perheneuvola mahdollisti pieniä hankintoja, jotta pystyimme toteuttamaan askartelua ja muuta suunniteltua toimintaa. Käytännössä opinnäytetyöntekijänä suunnittelin jokaisen tapaamiskerran ohjelman. Tarvittavat hankinnat ilmoitin Porvoon perheneuvolan psykologiopiskelijalle, joka selvitti, saammeko kyseiset materiaalit ja teki sitten tarvittavat hankinnat.

Lastenryhmämme oli kaksikielinen. Ryhmän pääkielenä toimi suomi, mutta pienimmät ruotsin kieliset lapset eivät puhuneet ollenkaan suomea. Ohjaajista kuitenkin suurin osa puhui molempia kieliä ja kommunikointi sujui hyvin koko ryhmän sisällä. Kieli kiinnosti lapsia paljon ja esimerkiksi välipala aikana lapset opettivat toisilleen erilaisia sanoja vieraalla kielellä. Kaksikielisyys aiheutti mielenkiintoa ja opettavaisia tilanteita niin lapsille kuin ohjaajille.

Tapaamiskerta	Osallistujamäärä	Suunnitelma	Toteutus
Keskiviikko 28.2.2018 klo 17.00-19.00	8	Ryhmään tutustuminen, ryhmäytyminen (nimileikkejä), ryhmän teeman valitseminen, nimilappujen askartelu, loppusatu.	Ryhmätapaamisessa ryhmäydyttiin, leikittiin erilaisia nimileikkejä, valittiin yhteinen teema (merenalainen maailma), askarrettiin jokaiselle oma nimilappu (teeman mukainen), loppusatu.
Keskiviikko 7.3.2018 klo 17.00-19.00	6	Nimileikkejä, jotta jokainen oppisi ryhmäläisten nimet. Taikataikinan valmistaminen ja siitä muovailu yhteisen teeman mukaisesti, loppusatu.	Aluksi leikittiin nimileikkejä, valmistettiin taikataikinaa ja muovailtiin siitä mereneläimiä. Lopuksi luettiin satu. Lapset olivat innokkaasti mukana taikataikinan tekemisessä.
Keskiviikko 14.3.2018 klo 17.00-19.00	8	Edelliskerralla taikataikinan muovailtujen mereneläimien maalaaminen ja koristelu, loppusatu.	Taikataikinan muovailut eläimet maalattiin ja koristeltiin, lopuksi luettiin satu. Lapset innostuivat maalaamisesta ja se sujui hyvin. Lapset jaettiin kahteen ryhmään, jotta maalaaminen sujui rauhallisemmin.
keskiviikko 28.3.2018 klo 17.00-19.00	9	(Pääsiäisteeman huomioiminen) Pääsiäismunien askartelu/maalaaminen/koristelu, loppusatu.	Askarrettiin pääsiäismunia ja pääsiäispupuja. Lapset innostuivat askartelun jälkeen värittämään pääsiäismuna värityskuvia. Lopuksi tuttuun tapaan oli satu.
keskiviikko 4.4.2018 klo 17.00-19.00	5	Leikkimielinen kilpailu, tanssia ja jumppaa musiikin tahdissa, loppusatu.	Ensiksi otettiin leikkimielinen kilpailu, jossa kisailtiin heittelemällä palloja ja tikkuja. Sen jälkeen siirryttiin musiikin tahtiin etenevään leikkiin, jota pelattiin usealla eri variatiolla. Lapset innostuivat ja leikkivät täysillä mukana. Lopuksi satu.
keskiviikko 11.4.2018 klo 17.00-19.00	4	Mustekalojen askartelu kartongista, loppusatu.	Askartelimme mallin mukaisesti kartongista erivärisiä mustekaloja. Lisäksi koristelimme mustekalat. Loppusatu.

Taulukko 2 Tapaamiskerrat 1-6

Tapaamiskerta	Osallistujamäärä	Suunnitelma	Toteutus
keskiviikko 18.4.2018 klo 17.00-19.00	3	Ohjattua leikkiä, kilpailuja (esim. heittelykilpailu), pelejä. Loppusatu.	Tällä kertaa toteutus ei aivan vastannut suunnitelmaa. Lapsia tulikin paikalle vain kolme, joista yksi lähti jo välipalalta pois muihin harrastuksiin. Leikimme tavaroilla muis- tipeliä ja välipalan jäl- keen pelailimme lautape- lejä. Loppusatukin jäi las- ten toiveesta tällä kertaa välistä, kun pelailu yh- dessä oli niin mukavaa.
keskiviikko 25.4.2018 klo 17.00-19.00	3	Ohjattua leikkiä, pelejä (esim. hännän siep- paus), kilpailuja (esim. heittelykilpailu), loppusatu.	Tällä kertaa toteutimme suunnitelman mukaisen ohjelman. Lapset olivat innokkaasti mukana ohja- tuissa leikeissä ja pe- leissä. Lopuksi luettiin satu.
Keskiviikko 2.5.2018 klo 17.00-19.00	6	Krokotiilien ja kilpikonien askartelu kar- tongista ja silkkipaperista, heittelykisa, lop- pusatu.	Askartelu sujui hyvin, jo- kainen lapsi halusi askar-rella oman kilpikonnan. Välipalan jälkeen pela- simme lautapelejä, johon lapset keskittyivät hyvin. Lopuksi luimme sadun.
Tiistai 8.5.2018 klo 17.00-19.00	6	Piilotusleikki, ohjattu piirtelyhetki ja loppu- satu.	Piilotusleikkiä leikimme erilaisilla variaatioilla (apuna käytettiin esim. termejä ”viilenee”, ”läm- penee”). Leikki oli niin suosittu, että unohdimme ohjatun piirtelyn pois. Lo- puksi luimme sadun.
Keskiviikko 16.5.2018, klo. 17.00-19.00	7	Sammakojen askartelu kartongista. Kevään aikana ryhmässä askarrellut/tehdyt teokset kotiin, loppusatu.	Askartelimme kartongista sammakoita, josta lapset innostuivat kovasti. Ke- räsimme jokaiselle kotiin vietäväksi kirjekuoreen aikaisemmilla tapaamis- kerroilla tehdyt teokset. Jokainen sai vielä nimetä kirjekuorensa sekä koris- tella sen. Lopuksi luimme sadun.
Keskiviikko 23.5.2018 klo.17.00-19.00	8	Lasten palaute, leikkiä, tanssia, elokuvan katsomista + lapset saavat esittää toivei- taan.	Pyysimme lapsilta suul- lista palautetta keväästä, katsoimme elokuvan ja tapaamiskerta eteni las- tentoiveiden mukaisesti. Pelailimme ja leikimme yhdessä. Lopuksi haikain mielin lapset lähtivät ko- tiin tietoisina siitä, että nyt ryhmätapaamiset lop- puivat meidän osal- tamme.

Taulukko 3 Tapaamiskerrat 7-12

7.4 Aineiston keruu ja analyysi

Kyselylomakkeella toteutettu kysely on helppo ja nopea tapa saada vastauksia. Sen voi myös sisällyttää muihin tutkimusasetelmiin. Eniten kyselylomakkeesta on tutkivalle taholle hyötyä silloin, kun lomake on etukäteen suunniteltu, testattu, luotettava ja se on toistettavissa. Teknisesti kyselylomakkeen tulee olla selkeä ja looginen, jotta se palvelee parhaiten. Kyselylomakkeen helppoutta lisää se, että kyselylomakkeen täyttäminen voidaan toteuttaa monenlaisessa ympäristössä, eikä vastauksia odottavan tahon ole välttämättä oltava paikalla, kun kohderyhmä vastaa kysymyksiin. Vastaamisen tulisi olla maksutonta ja helppoa, jotta se innostaisi vastaamaan. Kyselylomakkeella toteutettu kysely voi sisältää vastaajaan liittyviä kysymyksiä, jos henkilön tunnistaminen on oleellista. Vastaukset voidaan kerätä myös täysin anonyymisti, jolloin vastaajaa ei voida tunnistaa laisinkaan. Vastaamisen tulisi aina perustua vapaaehtoisuuteen ja luotettavuuteen. (Luoto 2009, 1647-1651.)

Mielipideväittämissä käytetään usein järjestysasteikkona Likertin asteikkoa. Perusideana tässä asteikossa on se, että keskimmäisestä vaihtoehdosta siirryttäessä toiseen suuntaan samanmielisyys kasvaa ja toiseen suuntaan erimielisyys kasvaa. Asteikko voi olla 4-, 5 tai 9-asteinen. Neljäasteisessa vastausvaihtoehdot usein ovat 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=jokseenkin samaa mieltä ja 4=täysin samaa mieltä. (Vilka, 46.) Tässä opinnäytetyössä käytettiin viisiasteista vastausvaihtoehtoa.

Lapsiryhmään osallistuneiden lasten vanhemmilta kerättiin palautetta kyselylomakkeen (liite3) avulla. Kolmanneksi viimeisellä tapaamiskerralla perheneuvolan henkilökunta jakoi Ihmeelliset vuodet -ryhmässä kyselylomakkeet vanhemmille ja vanhemmat vastasivat lomakkeisiin heti. Paikalla oli viiden perheen vanhempia ja jokainen perhe sai yhden kyselylomakkeen. Kyselylomakkeessa oli saatekirje (liite 3), jossa kerrottiin, mihin tarkoitukseen palautetta kerättiin. Lisäksi saatteessa kerrottiin, että vastaajia ei tulla tunnistamaan vastauksista ja vastauksia käytetään ainoastaan tässä opinnäytetyössä. Kyselylomakkeessa oli kuusi väittämää, johon vanhemmat arvioivat oman vastauksensa Likert -asteikolla. Väittämien lisäksi, oli vapaan palautteen kohta, johon vanhemmilla oli mahdollisuus kirjoittaa avointa palautetta. Vanhempien vastaukset on raportoitu frekvenssinä taulukossa (taulukko 4).

Kevään aikana lapsilta saatiin välitöntä ja suoraa palautetta jokaisella tapaamiskerralla. Lapset muun muassa kertoivat oman mielipiteensä jokaisen kerran ohjelmasta. Itse opinnäytetyöntekijänä olen kirjoittanut koko projektin toteutuksen ajan projektipäiväkirjaa, johon olen kirjoittanut ylös lapsien sanomia palautteita. Lisäksi vanhempien kanssa keskusteltiin joka kerta, kun he toivat ja hakivat lapsiaan ryhmästä. Lapsilta saatua palautetta dokumentoitiin projektipäiväkirjassa projektin edetessä.

Omasta toiminnastani keräsin palautetta ohjaajakollegoilta vapaamuotoisena palautteena. Pyysin kaikkia lähettämään palautteen minulle sähköpostitse, mutta kolmesta

ohjaajakollegastani palautteen sain kahdelta. Lisäksi suullista palautetta sain perheneuvolan edustajilta, joiden kanssa käytiin jokaisen tapaamisen jälkeen pikainen keskustelu siitä, miten tapaaminen oli mennyt ja paljonko lapsia oli meillä ollut ryhmässä, milläkin kerralla. Arvioin myös itse omaa osaamistani ja kehittymistäni projektissa. Palautetta kerättiin kolmelta eri taholta, jotka liittyivät läheisesti projektin toteutukseen. Näkökulma pyrittiin pitämään avoimena, jotta saatu palaute olisi ollut mahdollisimman rehellistä ja aitoa. Lasten antamaa palautetta ei ollut esimerkiksi rajoitettu millään tavalla, vaan jokainen sai kertoa oman mielipiteensä avoimen rehellisesti toiminnan ohessa.

7.5 Tavoitteiden saavuttaminen

Opinnäytetyön tarkoituksen lisäksi oli kaksi tavoitetta. Tavoitteina oli tuottaa iloa ja tekemistä erityislapsille 12 tapaamiskertana sekä tukea heitä eri kehitysvaiheiden mukaisesti huomioiden ryhmäläisten laaja ikäjakauma. Ensimmäinen tavoite täyttyi kokonaisuudessaan. Lap-silta saatiin palautetta pitkin kevättä suullisesti. Lapset tottuivat nopeasti tapaamiskertojen sisällön kulkuun ja rutiineihin. Kolmannella tapaamiskerralla lapset juoksivat jo innokkaasti halaamaan meitä ohjaajia, joka todisti sen, että ryhmään oli mukava tulla. Lapset olivat ryhmässä iloisia ja nauravaisia. Yleensä kaikki osallistuivat innokkaasti ohjattuun tekemiseen ja odottivat aina tapaamiskerran alussa innokkaasti tietoa siitä, mitä tällä kerralla olisi ohjatulla tuokiolla suunnitteilla. Toisena tavoitteena oli tukea lasten eri kehitysvaiheita. Loppuen loppuksi oli kuitenkin haastavaa keksiä ohjelmaa ja tekemistä niin, että se oli mielekästä sekä 2 vuotiaalle että 12 vuotiaalle. Ohjelma pyrittiin suunnittelemaan niin, että sitä voisi tapaamiskerralla soveltaa jokaiselle sopivaksi. Esimerkiksi askartelut pyrittiin miettimään niin, että siitä voi tehdä yksinkertaisemman sekä monimutkaisemman version. Ohjaajat auttoivat nuorempia enemmän ja konkreettisemmin. Tavoitteet tuli pääpiirteittäin saavutettua.

Viimeisellä tapaamiskerralla ohjelma oli pyritty toteuttamaan lasten toiveiden mukaisesti. Lapset olivat silmin nähden iloisia ja innostuneita toteutuksesta. Viimeinen kerta oli tietyllä tapaa haikea, koska se jäi meidän kaikkien viimeiseksi yhteiseksi tapaamiseksi. Ennen kotiin lähtöä kaikki lapset vielä halasivat jokaista ohjaajaa ja kiittivät keväästä sekä tapaamiskerroista. Myös vanhemmat vaikuttivat kokonaisuuteen tyytyväisiltä.

Väittämä	1(täysin erimielistä)	2(jokseenkin erimielistä)	3(en osaa sanoa)	4(jokseenkin samaa mieltä)	5(täysin samaa mieltä)
Olen ollut tyytyväinen järjestettyyn lastenryhmään ja sen toimintaan	0	0	0	4	1
Minulle on jäänyt mieluisa kuva lastenryhmän ohjaajista	0	0	1	3	1
Lapseni on huomioitu ryhmässä yksilönä ja hänen/heidän tarpeensa on tullut kuulluiksi	0	0	1	3	1
Lapsi/lapset ovat jääneet mielellään ryhmään vanhempien lähtiessä omaan toimintaan	0	0	1	3	1
Lapsi/lapset ovat kertoneet, mitä ryhmässä on tehty	0	0	0	4	1
Lapsi/lapset ovat olleet tyytyväisiä ryhmään	0	0	0	4	1

Taulukko 4 Vanhempien palautekyselyn vastaukset

Ohjaajakollegoiltani saama palaute oli positiivista. He tuntuivat arvostaneen rauhallisuuttani ja sitoutumistani ryhmään. Yhteistyön kerrottiin sujuneen mutkattomasti ja joustavasti. Lisäksi he olivat tyytyväisiä siihen, että jokaista kuunneltiin ohjelman ja ryhmän toteutuksessa. Päävastuu oli minulla, vaikka käytännön toteutus tehtiin yhdessä. Jokaiselle ryhmän aikuiselle jäi positiivinen kuva menneestä keväästä.

8 Pohdinta

Kokonaisuudessaan Porvoon perheneuvolan järjestämissä tiloissa järjestetty erityislapsiryhmä toteutui hyvin. Jokainen 12:sta tapaamiskerrasta saatiin järjestettyä ja lapset olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä toimintaan. Opinnäytetyöllä vastattiin työelämäneustajan tarpeisiin lastenryhmästä. Toteutuessaan se loi mahdollisuuden lastenhoitoon vanhempien osallistuessa perheneuvolalla järjestettyyn Ihmeelliset vuodet -ryhmään.

8.1 Tavoitteiden tarkastelu

Opinnäytetyöllä oli tarkoituksena lisätä lasten hyvinvointia ja tukea heidän vuorovaikutustaitojaan ryhmätoiminnassa. Ryhmään osallistumalla lapsi altistui ryhmän sisäiselle dynamiikalle ja joutui näin ollen toimimaan ryhmässä. Toteutunut lapsiryhmä sisälsi hyvin eri-ikäisiä lapsia sekä ryhmä oli myös kaksikielinen. Ryhmä oli edellä mainittujen asioiden vuoksi monimuotoinen ja tarjosi omalta osaltaan paljon mahdollisuuksia sekä haasteita. Kevään aikana ryhmässä muodostui uusia kaveruussuhteita ja lapset oppivat esimerkiksi paremmin odottamaan omaa vuoroaan. Opinnäytetyön tarkoitus toteutui pääpiirteittäin. Lapset kehittyvät vielä ja

jokainen ryhmään osallistunut lapsi oppii lisää iän karttuessa. Vuorovaikutustaitoja jokaisen tulee harjoittaa jatkossakin. Niitä tulee harjoitella aktiivisesti ja konkreettisten esimerkkien sekä opetuksen kautta (Neuropsykologit 2013).

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää, että vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä vallitsee kasvatuskumppanuus. On tärkeää, että vanhemmat tietävät, mitä esimerkiksi päiväkodissa tapahtuu tai miten oma lapsi siellä käyttäytyy. Samoin on myös tärkeää, että vanhemmat kertovat lapsesta henkilökunnalle kaiken oleellisen. Näin saadaan molemmin puolinen luottamus, joka on tärkeää lapsen turvallisuuden ja kehityksen kannalta. Yhteinen päämäärä on lasten hyvinvointi ja tasapainoinen kehitys. (Kekkonen 2012, 42-44.) Lasten ryhmätoimintaa järjestäessäni huomasin sen, kuinka tärkeää vanhempien kanssa on vaihtaa kuulumiset tapaamiskerran jälkeen. Lyhyessä keskustelussa käytiin usein läpi, miten lapsella oli mennyt ja mitä ryhmässä oli tällä kertaa tehty. Vanhemmat olivat tyytyväisiä, että heidän kanssaan vaihdettiin aina muutamia sanoja. Näin mahdollistimme vanhempien tutustumisen meihin ohjaajiin ja molemmin puolisen luottamussuhteen syntyminen.

Lapset saivat ryhmässä onnistumisen tunteita. Lapset innostuivat auttamaan toisiaan erilaisissa askareissa, jos ne tuottivat joillekin hankaluuksia. Ryhmä oli kaksikielinen ja ruotsin kieli herätti suurta kiinnostusta suomenkielisissä lapsissa. Ruotsinkieliset lapset innostuivat opettamaan ruotsin kieltä ja ryhmässä luettiin myös ruotsinkielinen satu. Lapset tulivat ryhmään pääsääntöisesti positiivisella ja odottavalla asenteella. Tietysti lapsillakin on välillä huonompia päiviä ja esimerkiksi ryhmään tuova vanhempi oli välillä vaikea hyvästellä. Ryhmätoiminnassa lapset olivat nauravaisia ja puheliaita. Jokainen osallistui ohjattuun toimintaan pääsääntöisesti innokkaasti.

Palautetta toiminnasta pyydettiin lastenryhmän osallistuvien lasten vanhemmilta palautekyselyllä. Lisäksi palautetta pyydettiin ohjaajakollegoiltani vapaamuotoisena sähköpostitse. Palautetta saatiin myös suoraan lapsilta ja itsearviointin kautta. Vanhempien palautekyselyyn vastasi yhteensä viisi vanhempaa. Kyselyssä oli kuusi väittämää, jota vanhempien tuli arvioida asteikolla 1-5. Vanhemmat arvioivat väittämien paikkaansa pitävyyttä Likert -asteikolla.

Tällaisen erityislapsiryhmän järjestäminen on mielekästä ja antoisaa. Lapset saavat arkeensa erilaista tekemistä, jolla pyritään positiivisiin kokemuksiin, josta lapsi saa onnistumisen tunteita. Jokainen hyväksytään sellaisena kuin on. Ryhmässä asetetaan selkeät rajat, joita tulee noudattaa, mutta saatu palaute ei ole jatkuvasti negatiivista. Tällainen lapsiryhmä olisi jatkossakin hyvä järjestää, esimerkiksi juuri tällaiseen tarpeeseen. Lapset saavat mielekästä tekemistä ja vanhempien osallistuessa omaan toimintaansa, heidän mahdollinen lastenhoito-ongelmansa ratkeaa. Opinnäytetyönä lapsiryhmän toiminnan voisi viedä astetta luovemmalle tasolle ja kehittää tekemistä tätä kautta.

8.2 Luotettavuuskysymykset

Luotettavuutta on arvioitava koko projektin aikana ja siihen on osattava suhtautua aidon kriittisesti. Lähteiden pitää olla monipuolisia ja luotettavia. Tutkimuksissa saadut tulokset pitäisi olla sellaisia, että ne voidaan tarvittaessa toistaa. Käytettyjen aineistojen ja materiaalien tulee olla monipuolisia ja yleisesti hyväksytyjä. (Jyväskylän yliopisto 2010.) Tässä opinnäytetyössä käytettävät lähteet on pyritty valitsemaan luotettavista ja arvostetuista julkaisuista ja teoksista. Lähteitä on käytetty monipuolisesti ja niihin on perehdytty asianmukaisesti. Kaikki käytetyt lähteet ovat olleet suomenkielisiä, jotta tulkinta ja käänkövirheitä ei tulisi eri asiayhteyksissä.

Opinnäytetyötä tehdessä opinnäytetyön tekijällä on velvollisuus tuoda avoimesti esille tekemänsä työn luotettavuus. Luotettavuuden arvioiminen riippuu paljon siitä, onko opinnäytetyö tehty noudattaen laadullisen vai määrällisen tutkimuksen ominaisuuksia. Jokainen tekijä on lisäksi yksilö ja toimii omalla tavallaan. Vaikka käytettävä menetelmä olisi sama, on jokaisella kuitenkin mukana aina omaa näkemystä ja tyyliä tehdä asioita. Luotettavuus ei kuitenkaan saisi kärsiä huolimatta siitä kuka työtä tekee. Luotettavuutta tulee pohtia jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Tehtyä projektia tulee tarkastella avoimesti ja miettiä, onko kaikki kohdat toteutettu suunnitellusti. Tieteellistä työtä tarkastellaan erilaisten luotettavuutta mittaavien käsitteiden avulla. Näiden avulla arvioidaan tutkimustuloksia. Laadullisessa tutkimuksessa objektiivisen luotettavuuden saavuttaminen on lähes mahdotonta. Luotettavuutta mittaavia käsitteitä ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Validiteetilla tarkoitetaan, että tulokset ovat uskottavia ja tutkittavat asiat oikeita. Reliabiliteetilla tarkoitetaan puolestaan sitä, että tulokset ovat pysyviä. Opinnäytetyönprosessissa on risteymäkohtia, joissa tekijän tulee valita oikea polku, säilyttääkseen luotettavuuden taso. (Kananen 2014, 257-265.)

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta mitataan usein uskottavuudella ja tulosten siirrettävyydellä. Tehdyn työn tulee olla vakuuttava ja sen pitää herättää lukijassaan luottamusta. Kriittinen ja arvostava työ on reunaehtoina luotettavalle laadulliselle tutkimustyölle. Koko tutkimuksen tai projektin aikana tekijän tulee olla kriittinen omalle työlleen. Miksi, miten ja milloin. Kysymyksiä on hyvä esittää itselleen työn tekemisen erivaiheissa ja jokaiselle itselleen esittämälle kysymykselle pitäisi pyrkiä löytämään myös vastaus. Siirrettävyydellä tarkoitetaan asian yleistämistä ja sen pysymistä edelleen luotettavana tiedonlähteenä. (Puusniekka & Saaranen-Kauppinen 2009, 27,59.)

Tämä opinnäytetyö tehtiin Porvoon perheneuvolalle, jossa opinnäytetyön tarve ilmeni. Työlle oli valmiiksi kohde, josta se tehtiin. Perheneuvolalla oli selkeä idea siitä, mitä toteutuksessa tehtiin. Palautetta kerättiin kolmelta eri taholta, lasten vanhemmilta, perheneuvolalta ja ryhmän ohjaajakollegoilta. Lisäksi tein itsearviointia koko projektin ajan. Lasten kommentteja ja palautetta kerättiin pitkin kevättä kirjallisena projektipäiväkirjaan. Työssä on pyritty

selkeään ilmaisuun ja hyvään kirjoitettuun kieleen. Asiat on pyritty tuomaan esille yksinkertaisesti ja selkeästi niin, että väärinymmärryksien mahdollisuus olisi pieni.

8.3 Eettiset kysymykset

Suomalaisessa kulttuurissa tasa-arvo on jokaisen perusoikeus. Jokaisen kohtelu tasa-arvoisesti on kirjattu Suomen perustuslakiin (1999/731 6§) sekä lasten oikeuksien sopimukseen. Tasa-arvon toteutuminen vaatii käytännössä tietoisuutta, työkaluja ja riittävää tietoa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö) Järjestetyssä lapsiryhmässä oli alusta asti selvää, että jokainen ryhmäläinen on tasa-arvoinen ja jokaista kohdellaan sen mukaisesti. Jokainen osallistuja on arvokas yksilö, joka saa olla oma itsensä. Ryhmän ensimmäisellä tapaamiskerralla sovittiin yhteisistä pelisäännöistä, joita jokainen noudattaisi. Tällöin myös pohdittiin, miten toinen tulee ottaa huomioon.

Vaitiolovelvollisuudella tarkoitetaan velvollisuutta olla kertomatta asioita ulkopuolisille tai salassa pidettävien asiakirjojen jättämistä ulkopuolisten saataville. Luottamustehtävää hoitava tai viranomaisen palveluksessa olevat henkilöt ovat vaitiolovelvollisia. Vaitiolovelvollisuus koskee myös harjoittelijoita. Työsuhteen tai muun yhteistyösuhteen alussa usein allekirjoitetaan vielä virallinen vaitiolovelvollisuuslomake. (Valvira 2018.) Keväällä 2018 lapsiryhmän ensimmäisen tapaamiskerran yhteydessä myös minä opinnäytetyöntekijänä allekirjoitin Porvoon perheneuvolalle vaitiolovelvollisuuden lapsiryhmään liittyen. Ryhmään osallistuneiden lapsien vanhemmat olivat tästä tietoisia, jotta heihin syntyi luottamussuhde ja he olivat tietoisia siitä, että heidän asioitaan ei puhuta ulkopuolisille.

Itsensä arvostaminen ja hyväksyminen juuri sellaisena kuin on, ovat lapselle opeteltavia taitoja. Jokainen on arvokas ja tärkeä. Lapset ovat haavoittuvaisia tunne-elämältään ja lasta on kannustettava hyvään itsetuntoon. Ryhmässä pelisäännöt ovat oltava jokaiselle selviä, jotta lapsiryhmään ei muodostu kiusaamista tai eriarvoistumista. Lapset opettelevat tunnistamaan ja nimeämään eri tunteita sekä hallitsemaan niitä. Lapsen on tunnettava olonsa turvalliseksi ja ympäristön pitää se lapselle mahdollistaa. Ryhmätoiminnassa aikuiset luovat lapsille turvaa. Lasten oikeudet on huomioitava ja niitä tulee kunnioittaa. (Andell, Lajunen & Ylenius-Lehtonen 2019.) Järjestetyssä lapsiryhmässä oli eri-ikäisiä lapsia, jotka olivat kaikki erityislapsia. Jokainen oli kehitystasoltaan erilainen verrattaessa ryhmän toisiin jäseniin. Jokainen oli tärkeää huomioida yksilönä. Omat haasteensa ryhmään toi sen kaksikielisyys. Ryhmässä pyrittiin kuitenkin huomioimaan kaikkien tarpeet. Jokainen ryhmäläinen oli tärkeä osa juuri meidän omaa ryhmäämme.

Lähteet

Painetut

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä. Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylä: Juvenes Print.

Mäntyneva, M. 2016. Hallittu projekti. Jäntevästä suunnittelusta menestykselliseen toteutukseen. Helsinki: Kauppakamari.

Paasivaara, L. Suhonen, M. & Nikkilä, J. 2008. Innostavat projektit. Helsinki: Suomen sairaanhoitajaliitto.

Sähköiset

Adhd -liitto. Päivähoidon ammattilaisille. Viitattu 4.3.2019.

<https://adhd-liitto.fi/adhd-tietoa/tietoa-ammattilaisille/paivahoidon-ammattilaisille/>

Andell, M. Lajunen, K. & Ylenius-Lehtonen, M. 2019. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Viitattu 28.2.2019.

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126027/Tunne-%20ja%20turvataitoja%20lapsille_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Finlex.fi. 2014. Sosiaalihuoltolaki. Viitattu 4.3.2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>

From, k. 2010. ”Että sais olla lapsena toisten lasten joukossa” Substantiivinen teoria erityistä tukea tarvitsevan lapsen toiminnallisesta osallistumisesta toimintaympäristössään. Viitattu 1.3.2018. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22736/9789513938017.pdf?sequence=1>

Hujala, A. 2011. Erityistä tukea tarvitseva lapsi on ensisijaisesti lapsi. Viitattu 27.2.2019.

http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2015/04/erityistuki_lapsi.pdf

Ihmeelliset vuodet ry. Ihmeelliset vuodet. Viitattu 1.3.2018.

<http://ihmeellisetvuodet.fi/ihmeelliset-vuodet>

Jyväskylän yliopisto. 2010. Tutkimuksen toteuttaminen. Viitattu 27.2.2019.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Viitattu 19.2.2019.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80013/7ca705d5-e5be-415f-b70b-4b862c8e707f.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

KERSANET. LEIKKI JA ARJENTOUHUT. Viitattu 19.9.2018.

http://www.epshp.fi/kersanet/kasvu_ ja_ kehitys/leikki-ika/kehitys/leikki_ ja_ arjen_touhut

KERSANET. ALAKOULUIKÄISEN KEHITYS. Viitattu 19.9.2018.

http://www.epshp.fi/kersanet/kasvu_ ja_ kehitys/alakouluika/kehitys

Känkänen, P. 2013. Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa - kohti tilaa ja kokemuksia. Viitattu 19.2.2019.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104494/URN_ISBN_978-952-245-911-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lastentalo.fi. Leikin merkitys. Viitattu 27.2.2018.

<https://www.terveyskyla.fi/lastentalo/perheille-ja-kasvattajille/miten-valmistaa-lastaja-nuorta-sairaalahoittoon/leikin-merkitys>

Luoto, R. 2009. Kyselytutkimuksen suunnittelu. Viitattu 26.2.2019.

https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66050/kyselytutkimuksen_suunnitelu_2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Neuropsykologit. 2013. Ohjeita lasten ja nuorten sosiaalisten vuorovaikutustaitojen tukemiseksi. Viitattu 19.2.2019.

https://www.mielenterveystalo.fi/lapset/ammattilaisille/hairiot/Documents/Ohjeita_lasten_ja_nuorten_sosiaalisten_vuorovaikutustaitojen_tukemiseksi.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Tasa-arvo on perusoikeus. Viitattu 27.2.2019.

<http://www.tasa-arvoinevarhaiskasvatus.fi/mina-ja-kulttuuri/tasa-arvo-on-perusoikeus/>

Porvoon kaupunki. Perheneuvola. Viitattu 24.1.2019.

<https://www.porvoo.fi/perheneuvola>

Puusniekka, A. & Saaranen-Kauppinen, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Viitattu 4.3.2019.

<https://www.fsd.uta.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>

Ruokonen, I. & Rusanen, S. 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Viitattu 19.2.2019.

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Salminen-Tuomaala, M. 2019. Toiminnallinen opinnäytetyö sairaanhoitajan ammatillisen kasvun tukena. Viitattu 28.1.2019.

<https://verkkolehti.seamk.fi/index.php/arkisto/2019/toiminnallinen-opinnaytetyo-sairaanhoitajan-ammattillisen-kasvun-tukena/>

Suomalainen, T. 2011. Leikki-ikä antaa itsetunnolle vauhtia. Viitattu 19.9.2018.

<https://www.tehylehti.fi/fi/terveys/leikki-ika-antaa-itsetunnolle-vauhtia>

Suomen mielenterveysseura. Iltasatu hyvänmielen iltaan. Viitattu 11.12.2018.

<https://www.mielenterveysseura.fi/fi/pelit-ja-teht%C3%A4v%C3%A4t/iltasatu-hyv%C3%A4nmielen-iltaan>

Suomen riskienhallintayhdistys. Nelikenttäanalyysi - SWOT. Viitattu 26.2.2019.

<https://www.pk-rh.fi/tools/swot.html>

THL. 2018. Erityistä tukea tarvitseva lapsi. 8.2.2019.

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/sosiaalipalvelujen-jarjestaminen/erityista-tukea-tarvitseva-lapsi>

Tilastokeskus. 2018. Liitetaulukko 1. Tehostettua tai erityistä tukea saaneet peruskoulun oppilaat 2017. Viitattu 27.2.2019.

https://www.stat.fi/til/erop/2017/erop_2017_2018-06-11_tau_001_fi.html

Tähtinen, L. 2013. 6-8-vuotiaiden lasten käsityksiä ilmiöstä leikki kotikontekstissa - fenomenografinen tutkimus. Viitattu 16.11.2018.

<https://docplayer.fi/9041727-Kasvatustieteiden-tiedekunta-kasvatustieteiden-ja-opettajan-koulutuksen-yksikko.html>

Valvira. 2018. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus. Viitattu 27.2.2019.

<https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammattinharjoittaminen/salassapito/salassapito-ja-vaitiolovelvollisuus>

Viirkorpi, P. 2000. Onnistunut projekti - opas kunta-alan projektityöskentelyyn. Viitattu 26.2.2019.

<file:///C:/Users/ssaij/Downloads/p071005095633P.pdf>

Vilka, H. Tutki ja mittaa. Viitattu 28.2.2019.

<http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Väestöliitto. Koululainen. Viitattu 11.12.2018.

http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/kasvurauhaa/koululainen/

Väestöliitto. 2014. Miten seksuaalisuus kehittyy? Viitattu 19.9.2018.

http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pienten_lasten_vanhemmat/lapsijaseksuaalisuus/miten-seksuaalisuus-kehittyy/

Taulukot

Taulukko 1 SWOT -analyysi lasten ohjelmalle	14
Taulukko 2 Tapaamiskerrat 1-6.....	16
Taulukko 3 Tapaamiskerrat 7-12	17
Taulukko 4 Vanhempien palautekyselyn vastaukset	20

Liitteet

Liite 1: Mustekala askartelu.....	29
Liite 2: Kilpikonna askartelu	30
Liite 3: Vanhempien palautekysely	31

Liite 1: Mustekala askartelu

Liite 2: Kilpikonna askartelu

Liite 3: Vanhempien palautekysely

Hyvät vanhemmat!

Opiskelen sairaanhoitajaksi Laurea-ammattikorkeakoulussa ja valmistun syksyn 2018 aikana. Koulutukseeni kuuluu opinnäytetyö ja teen sen Ilmeelliset vuodet lapsiryhmän ohjelmasta. Ohjelmassa on ollut tärkeää tuottaa lapsille onnistumisen kokemuksia ja hyvää mieltä. Ohjelma päättyy 23.5 ja pyydän teiltä palautetta lasten kokemuksista. Haluaisin saada myös teiltä palautetta kevään aikana toteutuneesta lasten ryhmätoiminnasta. Palautteesta saatuja tietoja käytän omassa opinnäytetyössäni, joka käsittelee tätä toteutunutta lapsiryhmätoimintaa. Vastaukset ovat luottamuksellisia ja palautetta käsitellään opinnäytetyössäni anonyymisti, eikä ketään tulla tunnistamaan vastauksien perusteella. Vastaaminen on vapaaehtoista.

Kiitos!

Ystävällisin terveisin:

Saija Lettosilta

saija.lettosilta@student.laurea.fi

Palautekysely

1=täysin erimieltä, 2=jokseenkin erimieltä, 3=en osaa sanoa, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä

Olen ollut tyytyväinen järjestettyyn lastenryhmään ja sen toimintaan

1 2 3 4 5

Minulle on jäänyt mieluisa kuva lastenryhmän ohjaajista

1 2 3 4 5

Lapseni on huomioitu ryhmässä yksilönä ja hänen/heidän tarpeensa on tullut kuulluiksi

1 2 3 4 5

Lapsi/lapset ovat jääneet mielellään ryhmään vanhempien lähtiessä omaan toimintaan

1 2 3 4 5

Lapsi/lapset ovat kertoneet, mitä ryhmässä on tehty

1 2 3 4 5

Lapsi/lapset ovat olleet tyytyväisiä ryhmään

1 2 3 4 5

Kuka täytti lomakkeen (voit valita useamman vaihtoehdon)?

Äiti Isä muu _____

Jotain muuta, mitä haluat kertoa tai kommentoida (myös lasten kommentit ovat tervetulleita):
